

Antalya'nın Nüfusu ve Sosyal Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme

The Assesment of The Population and Social Characteristics of Antalya

Erdi DEMİR

Doktorant, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Ens. Akdeniz Yeni ve Yakınçağ Araştırmaları ABD, edemir.akdeniz@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-3227-5984

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliř Tarihi – Date Received	6 Ocak / January 2022
Kabul Tarihi – Date Accepted	20 Mart / March 2022
Yayın Tarihi – Date Published	23 Mart / March 2022
Yayın Sezonu	Mart
Pub Date Season	March

Atıf / Cite as: Demir, E. (2022), Antalya'nın Nüfusu ve Sosyal Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme/The Assesment of The Population and Social Characteristics of Antalya. Turkish Academic Research Review, 7 (1), 75-96. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/68995/1054170>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Antalya'nın Nüfusu ve Sosyal Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme

Erdi DEMİR

Öz

Çalışmada, Antalya'nın tarihi ve Cumhuriyet sonrası Antalya nüfusunun gelişim evreleri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileriyle desteklenerek nüfusun sosyal özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Literatürde Antalya nüfusunun güncel istatistik, veriler ile değerlendirildiği çalışmalara az rastlanmaktadır. Bu sebeple araştırmanın literatüre zenginlik ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada Antalya TÜİK Bölge Müdürlüğünden temin edilen veriler kullanılarak, Nüfusun yaş, eğitim, cinsiyet, eğitim durumu, iller temelinde aldığı göç, nüfusun ilk evlenme yaşı, medeni hali, kaba boşanma hızı hakkında değerlendirme amaçlı bir çalışma yapılmıştır. Araştırma nitel özelliklere sahip sosyal bir araştırma olmakla birlikte araştırmanın veri toplama tekniği doküman incelemesi tekniğidir. Doküman incelemesi, nitel ve sosyal çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir teknik olmasının yanı sıra araştırma konusuyla ilgili anahtar kavram, ifade ve kavramların incelenme tekniğidir. Çalışmada TÜİK'ten dilekçe yoluyla elde edilen veriler toptancı bir şekilde, sistematik olarak derlenerek betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz nitel sosyal bilimler alanında sıkça tercih edilen bir veri analiz yöntemidir. İçerik analizi ile karıştırılan betimsel analiz yöntemi, toplanmış verilerin olduğu gibi olgusal olarak incelenmesi ve özetlenmesi olarak ifade edilebilir. Araştırmada bulgu olarak Antalya'nın turizm eksenli göç hareketliliği ve kentleşme süreci yaşadığı, turizme bağlı olarak sadece yurt içi değil aynı zamanda yurt dışından farklı etnisite ve kültüre mensup bireylerin yaşamak, çalışmak ve eğitim almak için Antalya'ya göç ettiği anlaşılmıştır. Bu duruma koşut olarak kırsaldan başlayan çözülme ve diğer kentlerden Antalya'ya göç eden bireylerin konut ihtiyaçları sağlıklı bir biçimde karşılanamadığı için Antalya'nın bazı bölgelerinde çarpık kentleşme, gecekondulaşma yapıları ortaya çıkmıştır. Hem yurt içi hem de yurt dışından yapılan göçlerle Antalya'nın toplumsal yapısı ve nüfusunun yaş, eğitim ve cinsiyet gibi özellikleri değişmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Nüfus, Göç, İç Göç, TÜİK.

The Assessment of The Population and Social Characteristics of Antalya

Abstract

In the study, the history of Antalya and the stages of development of the population of Antalya after the Republic are supported by the data of the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT) and information is provided about the social characteristics of the population. In the literature, there are few studies in which the population of Antalya is evaluated with up-to-date statistics and data. For this reason, it is thought that the research will provide richness and contribution to the literature. In the study,

a study was conducted to evaluate the age, education, gender, educational status of the population, migration received by the provinces, the age of first marriage, marital status of the population, and the rate of divorce using data obtained from the Antalya TURKSTAT Regional Directorate. Although the research is a social research with qualitative characteristics, the data collection technique of the research is a document review technique. Document review is a technique that is often used in qualitative and social studies, as well as a technique for examining key concepts, expressions and concepts related to the subject of research. In the study, the data obtained through a petition from TURKSTAT were collected in a wholesale manner, systematically and analyzed descriptively. Descriptive analysis is a frequently preferred data analysis method in the field of qualitative social sciences. The descriptive analysis method, mixed with content analysis, can be expressed as a factual examination and summarization of the collected data, as well as content analysis. As a result of the research, it was understood that Antalya experiences a migration mobility and urbanization process based on tourism, and depending on tourism, individuals belonging to different ethnicities and cultures not only from abroad but also from abroad migrate to Antalya to live, work and receive education. As a result of the thaw that started from the countryside and the housing needs of individuals who migrated to Antalya from other cities cannot be met in a healthy way, distorted urbanization and slum structures have appeared in some parts of Antalya. The social structure and characteristics of the population of Antalya, such as age, education and gender, have changed with the migration both from Turkey and abroad.

Key Words: Antalya, Population, Migration, Internal migration, TÜİK.

Structured Abstract

Antalya is the pearl of the Mediterranean Sea with its material value and spiritual cultural heritage. This city, which has been home to ancient civilizations throughout its history, is one of the few tourism cities in the world, but it makes a serious contribution to the Turkish economy in the context of tourism, agriculture, and service sectors. The history of Antalya, which is considered one of the five largest metropolitan cities in Turkey, its population potential and the characteristics of its population are important in this context. Research has been started with the idea that working with current and current data on the population and social characteristics of Antalya will contribute to the literature in an intellectual and cultural sense. First of all, Akdeniz University, Research Institute of Mediterranean Civilizations, Head of the Department of New and Ancient Studies Assoc. Dr. Güven DİNÇ's studies on the history and population structure of Antalya have been the inspiration of this study. A literature review of the research topic was conducted and the previous academic studies, articles, books, dissertations, reports of the city history council related to the topic were examined. In order to conduct research in the light of current data, it was investigated whether it was possible to obtain data by visiting the Antalya Turkish Statistical Institute, and after a meeting with the director of the institution, it was officially applied to the institution with a petition to find out that there was no problem in sharing the data in order to contribute to the academic and scientific work carried out, and the data was transferred to me by mail. As a matter of fact, studies on the population are important in terms of revealing the social capital that a geography has and the dynamics of the population. Through the field of migration migration migration migration migration that those who have experienced and multilateral actors such as the formation of migration responsible for the conduct of such migration is inevitable, the thing that makes meaningful and important to all societies, has been the potential to become a book of all time.

Migration, communities, new identities, new cultures, opening up to new forms of life, social, economic, cultural, demographic, and ecological changes and transformations in the context reveals. Migration mobility can cause a change in the determinants of the dynamics of the population, such as age, gender, education, professional mobility, socio-cultural diversity. Institutional and empirical studies on migration studies examine what kind of change migration causes in social life in terms of causes and consequences. Studies on migration have structural and scale differences, but they are studies on social change.

Antalya has had attractive features in terms of its strategic geopolitical position, favorable climate for agriculture and animal husbandry, as well as landforms, water resources, living conditions, which it has had since ancient times to the present day. The city of Antalya, which has been home to different ethnic and religious elements from the Hittites, Lydians, Pergamon Kingdom to Romans, Byzantium to Seljuk and Ottoman Civilizations, has had a rich historical and cultural heritage from East to West. Known as the age of migration in the nineteenth century due to political and economic developments, different ethnicity, language, immigration of a large number of beliefs from the city of Antalya, Egypt, Peloponnese, Crete, the Crimea and the Caucasus region of the taking of migration from the social structure has changed greatly. This situation has changed again with the population exchange after the process of building a new modern (nation) state. The census of population data accessed by 1927 a large part of the population, which is approximately 200 thousand in Antalya and around the city's infrastructure and physical studies from the 1940s while living in the countryside, factories and industrial facilities, opening towards the end of the 1950s, tourist facilities, and motivated to be built at the airport to the city centre as economic and social mobility, migration triggered. The population of the city of Antalya has increased continuously since the 1950s, Tourism promotion projects in the 1970s, migration characteristics have changed due to acts of terrorism and violence in the Eastern and South-Eastern Anatolia Region in the 1980s. in Antalya, which gained the status of metropolitan in 1993, international tourism, especially marine, skiing, culture, education, nature and health, has made great progress. The inability of the public and private sectors to meet the housing needs due to overpopulation has led to distorted urbanization and slumming problems.

From the 2000s onwards, the population of Antalya, which continuously records the data are analyzed population continued to grow in 2020, with a population of approximately 2.5 million, in the city of Burdur, Isparta, Antalya, Mersin pretty much emigration to immigration from neighboring provinces such as the largest city of Antalya, respectively, in Istanbul, Ankara and Izmir cities, it is understood that. It is understood that there is a heavy migration flow from the cities of Şanlıurfa, Adana, Kayseri, Diyarbakır and Van to Antalya. According to the TURKSTAT 2020 data, it has been understood that 71% of the population in Antalya, 16% of the population of which are university graduates, are High School, Middle School and Primary School graduates. While 12% of the population is elderly, 35% is young, and 53% is in the middle age group. In Antalya, which has a dynamic population of working age, 50% of the population is married, 30% are single, 12% are divorced. It is quite remarkable that the age of first marriage was above the dec average for both men and women between 2015 and 2019. In the same way, it is seen that the divorce rates in Antalya are higher than the average of Turkey in terms of rough divorce rates between 2015 and 2019. Decadal divorce rates are higher than the average of Turkey. According to data, 16,724 Russian citizens, 9,778 Iranian citizens, 9,224 Germany, 9077, Kazakhstan Citizens, 7916 Kyrgyz citizens reside in Antalya. Antalya's tourism-oriented industry and service sector, Antalya, social, cultural and economic opportunities, natural and cultural wealth, the temptation of many people to live, find work, the work is able to migrate for different reasons, such as to Antalya. Antalya

has a young, dynamic population. It is necessary to evaluate the labor potential of this population and to invest in Antalya not only focused on the service sector, but also focused on industry and production.

Giriş

Antalya, sahip olduğu maddi ve manevi kültürel mirasıyla Akdeniz'in incisidir. Tarih boyunca kadim uygarlıklara ev sahipliği yapmış bu şehir, dünyanın sayılı turizm kentlerin birisi olmakla beraber Türkiye ekonomisine turizm, tarım, hizmet sektörleri bağlamında ciddi katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin en büyük beş büyükşehirinden birisi sayılan Antalya'nın tarihi, sahip olduğu nüfus potansiyeli ve nüfusunun özellikleri bu bağlamda önem arz etmektedir.

Antalya'nın nüfusu ve sosyal özellikleri üzerine aktüel ve güncel verilerle çalışma yapmanın literatüre düşünsel ve kültürel anlamda katkı sağlayacağı düşüncesiyle araştırma başlamıştır. Araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılarak konuyla ilintili daha önceden yapılmış akademik çalışmalar, makaleler, kitaplar, tezler, kent tarihi konseyi raporları incelenmiştir. Güncel veriler ışığında çalışma yapabilmek adına Antalya Türkiye İstatistik Kurumu'na ziyaret gerçekleştirilerek veri elde edebilmenin mümkün olup olmadığı araştırılmıştır. Kurum müdürüyle gerçekleştirilen görüşmede verilerin paylaşılmasında herhangi bir sakınca bulunmadığının öğrenilmesi üzerine resmi olarak kuruma dilekçe ile başvurulmuş ve tarafıma veriler mail yoluyla aktarılmıştır. Nitekim nüfus üzerine yapılan çalışmalar bir coğrafyanın sahip olduğu sosyal sermayesi ve nüfusun dinamiklerini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Göç yoluyla göçü alan, göçü veren, göç sürecini deneyimleyenler ve göçün sevk ve idaresinden sorumlu gibi çok taraflı aktörlerin oluşması kaçınılmazdır. Göçleri bu denli anlamlı ve önemli kılan unsur, göçlerin tüm toplumların, tüm zamanların gündemi haline gelebilme potansiyeli olmuştur (Doğan, 2018: 13).

Göç, toplumların yeni kimliklere, yeni kültürlere, yeni yaşam biçimlerine açılmasının yanında, toplumların sosyal, ekonomik, kültürel, demografik ve çevre bilimiyle ilgili bağlamda değişim ve dönüşümlerini ortaya koymaktadır (Castles & Miller, 2008: 78; Castelli, 2018: 2). Göç hareketliliği, yaş, cinsiyet, eğitim, mesleki hareketlilik ve sosyo kültürel çeşitlilik gibi nüfusun dinamiklerinde değişikliğe sebep olabilmektedir. Göç araştırmaları üzerine yapılan kurumsal ve ampirik çalışmalar, sebepler ve sonuçlar açısından göçün toplumsal yaşamda ne gibi bir değişikliğe yol açtığını incelemektedir. Göç üzerine yapılan çalışmalar yapısal ve ölçek olarak

farklılıklara sahip olmakla birlikte toplumsal değişme üzerine yapılan incelemelerdir (Aygül & Demir, 2020: 128; Demir, 2022: 132).

Araştırmanın Amacı

Tarihsel bir fenomen olan göç olgusu, doğum ve ölüm olaylarından daha etkin bir şekilde toplumu ve toplumsal yapıyı etkileyebilmektedir. Nüfusun yapısı, nitelikleri ve potansiyel dinamiklerini etkileyen göç süreci göçü alan ve göçü veren yaşam üniteleri açısından toplumsal değişimin yansımasıdır. Bu bağlamda çalışmada Antalya'nın toplumsal yapısı ve nüfusunun özellikleri hakkında bilgi elde etmek, Antalya'nın geçmişten günümüze tecrübe ettiği göç deneyimlerini ve bunun toplumsal yansımalarını çözümlenebilmek hedeflenmektedir. Yapılan alan taramasında konuyla ilgili güncel çalışmalara pek rastlanamadığından mevcut araştırmanın literatüre zenginlik katacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma nitel sosyal bir çalışma özelliğine sahip olmakla birlikte araştırmada doküman inceleme metodu araştırmanın veri toplama tekniğini oluşturmaktadır. Doküman incelemesi, araştırılan konuyla ilgili her türlü yazılı, sözlü, görsel, duyuşsal materyal, bilgi ve verinin araştırma konusuna uygun biçimde incelenmesi ve sınıflandırılmasıdır (Özkan, 2019: 4). Doküman incelemesi hem bir veri toplama tekniği hem de veri analizi tekniği olarak kabul edilmektedir. Doküman incelemesinde incelenen belge ve verilerin asıl kaynak olduğunun tespit edilmesi ve verilerin birbiriyle kıyaslanması araştırmanın akademik ve bilimsel geçerliğini güçlendirecektir (Bowen, 2009: 27; Demir, 2021: 323). Doküman incelemesi yoluyla elde edilmiş ve TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) kurumundan dilekçe yoluyla elde edilmiş veriler anlam ve içeriklerine göre sınıflandırılmıştır. Akabinde sınıflandırılan verilerin betimsel olarak analizi yapılmıştır. Betimsel analiz, içerik analizine nazaran daha yüzeysel kalan fakat toplanmış verileri olduğu gibi sosyolojik olarak yorumlayıp özetlemeyi sağlayan bir veri analizi tekniğidir (Tavşancıl & Aslan, 2001). Betimsel analiz, aynı anlam, içerik ve kodlara sahip olan kavramların bir araya getirilerek temaların ve başlıkların olduğu bir biçimde kavramların iç tutarlılığı bulunacak şekilde anlatılması ve çözümlenmesidir.

Antalya'nın Tarihi

Antalya, sahip olduğu stratejik coğrafi konumu, yaşamak ve tarım-hayvancılık üretimi yapmak için elverişli iklimi ile tarih boyunca birçok uygarlığın

sahip olmak istediği kadim bir yerleşim yeri olmuştur. Antalya'da, Hititler, Lidyalılar, Fenikeliler, Bergamalılar, Romalılar, Bizans, Selçuklular ve Osmanlı Devleti gibi pek çok medeniyet hüküm sürmüştür. Antalya, önemli bir liman ve ticaret kenti olması, ikliminin yaşam ve tarımsal faaliyetler için uygun olması sayesinde tarih boyunca devletlerarasında el değiştirmiş bir şehirdir (Dinç, 2017: 449; Bal, 2019: 287). Mısırlılar ile Hitiler arasında yapılan savaşlardan sonra Yunanistan ve Ege Adalarından çok sayıda göç alan Antalya ve yakın çevresi, ismini Bergama Kralı II. Attalos'tan almış, şehir Attalia, Adalia, Atalia olarak anılmış ve sonradan bugünkü telaffuz biçimini alarak "Antalya" olarak adlandırılmıştır (Dinç, 2012: 66; Bal, 2019: 32).

1207 senesinde Anadolu Selçuklu Devleti hâkimiyetine giren kent, Moğol baskısı sonucu Anadolu Selçuklu hâkimiyetinin zayıflamasıyla Isparta ve çevresinde hüküm süren Hamitoğulları Beyliği'nin kontrolü altına girmiştir (Ak, 2014: 311). Hamitoğulları Beyi, Dündar Bey'in soyundan gelen Mübarizüddin Mehmet Bey diğer adıyla "Teke Bey" tarafından yönetilmeye başlanınca Antalya ve çevresi Teke ili, Tekeli, Teke Yöresi olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Eroğlu, 2003: 25; Ak, 2018: 1022). Antalya 15. yüzyılda bir liman şehri olma vasfını taşımakla birlikte üç tarafının dağlarla çevrili olması, ulaşım zorluklarının bulunması gibi sebeplerle sınırlı biçimde tarım ürünlerinin yetiştirilebildiği bir şehir olmuştur. Osmanlı Devleti hâkimiyetinde bulunduğu dönemlerde sancak statüsü ile idare edilen Antalya'da dokuzuncu Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'in (I. Selim 1512-1520) kardeşi Şehzade Korkut 1502-1510 yılları arasında sekiz yıl süre ile valilik yapmıştır. Hatta Antalya'nın Kuzey Batısında yer alan ve "Korkuteli" olarak anılan ilçenin ismini Şehzade Korkut'tan aldığı nakledilmektedir (Karaca, 2002; Bal, 2019: 33). 16 yüzyılda Kaleiçi Sur içi ve Sur dışında yaşayan toplam nüfusun 15.000-20.000 arasında olduğu düşünülmektedir (Manavoğlu, 2009: 20).

1846 yılının arşiv belgelerinde Teke Sancağı-Antalya Sancağı olarak ifade edilen Antalya, Karaman Eyaletine bağlı bir sancak statüsündeyken 1869 yılındaki arşiv belgelerinde Konya Eyaleti'ne bağlı bir sancak durumundadır (Cantay, 2002: 28; Özdemir, 2017: 52). 12. ve 19. yüzyıllar arasında Anadolu'da yaşanan savaşlar, kıtlıklar, isyanlar ve hâkimiyet mücadeleleri sebebiyle büyük nüfus hareketlilikleri yaşanmıştır. 1860 yılında gönüllü Rum Göçü, Mısır Arap Göçleri, Mora Göçleriyle Antalya'ya göçen insanların göçleri kalıcı ikamet haline dönüşmüş, Antalya'nın demografik yapısını önemli ölçüde etkilemiştir (İpek, 2005: 96). Hakeza "93 Harbi" olarak ifade edilen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Balkanlardan ve

Kafkaslardan çok sayıda insan Anadolu'ya ve Antalya'ya göç etmiştir (Karpat, 2002: 284; Menekşe, 2020: 806). Antalya'ya yönelen bu göçler, kentin demografik yapısını önemli ölçüde etkilemiş, nüfusun yaş, cinsiyet, eğitim durumu, işgücü, vergilendirme sisteminde değişikliklere sebep olmuştur.

Antalya'nın Selçuklu hâkimiyetine, sonra Osmanlı Devleti hâkimiyetine girmesi ile kentte yapısal ve fiziksel değişiklikler olmuştur. Mescitler, Camiiler, medreseler, imarethaneler, kapalı çarşı ve dükkânlar, hanlar, konaklama hanları, türbe ve çeşmeler inşa edilmesi yerleşim birimlerinin bu alanlarda şekillenmesini sağlamıştır (Bal, 2019: 34). Yerleşke ve mahalleler camii ve medrese isimleri ile anılmaya başlanmış, Ahi Yusuf, Has Balaban, Camii Atik, Demircikara, Karatay, Makbul Ağa gibi mescit ve camii isimleri mahalle adını almıştır (Karaca, 2002: 119; Armağan, 2004: 7, 33). Bu tür sosyo-kültürel ve dini nitelikli yapıların inşa edilmesi bir yerleşim biriminin kentleşmesi ve gelişmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Zira kent, sadece çok sayıda insanın yaşadığı yerleşkeler olmanın ötesinde, farklılıkların, heterojenliğin, çok kültürlülük ve çeşitliliğin temsil edildiği insan yerleşmeleridir (Keleş, 2014). Kentler, çok sayıda insanı içerisinde barındırmasının yanı sıra üretim ve tüketim ilişkilerinin sistematik bir biçimde organize edildiği, tarım, ticaret, turizm, hizmet, sanayi gibi çeşitli sektör ve yan kollarıyla ticaret ve kültür merkezleridir (Doğan, 2012: 384). Sosyal, dini ve kültürel yapıların inşa edilmesi, muhafaza edilmesi, kentleri hem cezbedici bir yaşam alanı haline getirmekte hem de fiziksel alt-üst yapıların oluşturulmasıyla kentlerin görünümüne farklılıklar katabilmektedir.

Antalya Nüfusu ve İdari Yapısı

Antalya, coğrafi olarak Akdeniz Bölgesi'nin Antalya Bölümünde yar alan bir şehirdir. Antalya, sahip olduğu tarihi, kültürel, doğal mirası ile turizmin başkenti olarak adlandırılmaktadır. Antalya, Türkiye'nin en güzide ve popüler kıyı sahil bandına sahip olması, yer altı ve yer üstü güzelliklerinin çekiciliği ile Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin %30'u Antalya'yı tercih etmektedir (Manavoğlu, 2007: 120; Bal, 2019: 51). Antalya nüfusu hakkında net ve somut verilere Cumhuriyetin ilanı sonrasında 1927 yılında yapılan nüfus sayımı ile ulaşılabilmektedir.

1927 yılı nüfus sayımına göre Türkiye'nin nüfusu 13.600.000 civarındayken Antalya'nın nüfusu yaklaşık 200.000 olarak tespit edilebilmiştir (Dinç 2012: 67). 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleştirilen nüfus Mübadelesi (değişimi) Antalya'nın nüfus kompozisyonunun oluşumunda büyük bir öneme

sahiptir. 1950'li yıllarda başlayan kentleşme-kırsaldan kopuş ve göç hareketleri başlayınca dek Antalya'da yaşayan nüfusun büyük bir bölümü kırsalda yaşamaktadır (Çimrin, 2007: 20, 36; Bal, 2019: 38). 1938 yılında Antalya Lisesi'nin inşa edilmesi, Ali Çetinkaya Caddesi ve Konyaaltı Caddelerinin düzenlenmesi, Kaleiçi'nde yerleşik yaşamın dışında turistik çarşı ve iş yerlerinin açılması Antalya'nın kentleşmesini ve cazip bir kültür merkezi olarak ön plana çıkmasını sağlamıştır (Yağcı, 2009: 32).

1940'lı yıllardan itibaren ulaşım ve iletişim imkânlarının gelişmesi, teknolojik gelişmeler, tarım ve ticaretteki olumlu gelişmeler Antalya nüfusunun artmasını sağlamıştır. Bu duruma koşut olarak 1952 senesinde ANTBİRLİK (Antalya Pamuk ve Narenciye Tarım Satış Kooperatifleri Birliği) kurulması, 1957 Antalya Ferrokrom Fabrikasının açılması, 1961 Antalya Pamuklu Dokuma Fabrikasının açılması istihdam açısından bir cazibe alanı oluşturmuştur (Manavoğlu, 2009: 19,20; Kapan, 2018: 21,40). Nitekim 1950 yılında Antalya nüfusunun yaklaşık 27.000 kişiyle binde 9.90, 1955 yılında 35.000 kişiyle binde 28.23 ve 1960 yılında yaklaşık 51.000 kişiyle binde 44 oranında nüfusunun arttığı (Manavoğlu, 2007: 122) göz önünde bulundurulduğunda nüfusun istihdam ve ekonomik motivasyonlu olarak kademeli bir biçimde arttığı söylenebilir.

Yıllara Göre Nüfus

Yıllar	Kent	Kırsal Nüfus	Toplam Nüfus	Yıllık Artış Oranı (Binde)
1950	53.972	257.470	311.442	22.59
1955	67.480	290.088	357.568	27.62
1960	95.424	320.708	416.130	30.33
1965	129.657	357.253	486.910	31.42
1970	176.008	401.326	577.334	34.07

Kaynak: TÜİK, 2015, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1595 (erişim tarihi: 26.12.2021)

1950'li yıllardan itibaren yapılan kamu yatırımları, fabrikalar, elektrik santralleri, gıda ve ulaşım kooperatiflerinin açılması, Antalya'da istihdam olanaklarını arttırmış dolayısıyla 1950'den 1970'lere kadar nüfus sürekli bir artış

göstermiştir. 1960'lı yıllardan 1970'lere kadar sanayileşmeyle birlikte Antalya nüfusunun arttığı ve gecekondulaşmanın yayıldığı dönemler olmuştur. Mazıdağı ya da Masadağı olarak bilinen Kepez üstü ile Yüksekalan, Kızıltoprak, Kızıllık mahallelerine çok sayıda gecekondu yapıları inşa edilmiştir (Bal, 2019: 42). Gecekondu, başkasına ait arsa ya da arazi üzerine, arsa, arazi mülk sahibinin bilgisi olmadan bir gecede ya da kısa sürede inşa edilen, elektrik, su, kanalizasyon gibi alt yapıları mevcut olmayan derme çatma yapılarıdır (Geray, 1968: 12). Gecekondu, kentlerin görünümünü bozmakla birlikte sosyal ve ekonomik olarak yetersiz toplumların barınma, konaklama ihtiyaçlarının karşılanabilmesi açısından vatandaşların kendi pratikleri ve tecrübeleri ile oluşturduğu yapılarıdır (Keleş, 1976). Esasen gecekondulaşmanın iki temel nedeni bulunmaktadır. Birincisi, hızlı kentleşme, ikincisi hızlı ve çarpık kentleşme sonucu hızla artan nüfusun konut ihtiyacının karşılanamamasıdır (Şahin, 2013). Bunun yanı sıra hazine arazilerinin iyi değerlendirilememiş olması, konut-arsa politikasının yetersizliği, kent merkezindeki ev kira bedellerinin yüksek olması, yapı malzemeleri fiyatlarının pahalı olması gecekondulaşmayı hızlandırmıştır (Keleş, 2014). Antalya özelinde, 1950'li yıllardan itibaren bir dizi fabrika, kooperatiflerin açılması kentleşme sürecini hızlandırmış olmakla birlikte istihdam alanlarının oluşturulmaya çalışılmasının yanında konut ve arsa politikalarının yoksunluğu, belediyelerin denetimlerinin yetersizliği gecekondulaşmaya sebep olmuştur. Dolayısıyla 1960-1970'li yıllar Antalya'da plansız kentleşmenin yaşandığı dönemler olmuştur (Manavoğlu, 2009: 22).

1960 yılında askeri amaçlı kullanılan Antalya Havalimanı'nın iç hatlar ulaşımına açılması ve kapasitesinin güçlendirilmesi, Antalya-Burdur, Antalya-Muğla, Antalya-Konya, Antalya-Mersin yollarının onarılması ve ulaşımın kolaylaştırılması, Antalya'yı Türkiye'de turistik bir iç pazar haline getirmiştir (Çimrin, 2007: 12, 23). Ayrıca, 1970'lerde Kaleiçi, yat limanı bölgelerinin turizme açılması, turizm teşvik planları ile kentte yatırımların artırılması, turistik otel, pansiyon ve plajların düzenlenmesi Antalya'nın çehresini değiştirmiş ve "Turizm Kenti" olarak anılmaya başlanmıştır (Bal, 2019: 46). 1970'lerden itibaren Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi ile Dünya Bankasından kredi tahsis edilmiş, Kemer, Olimpos Bey Dağları Milli Parkı Alanları düzenlenmiş, çok sayıda istihdam alanı oluşturulmuştur (Örs, 2005: 205; Atik vd., 2006: 167). 1980-2000 yılları arasında turizm yatırımlarının düzenli bir şekilde gerçekleştirildiği, uluslararası pazara açılma dönemi olarak ifade edilebilir. Nitekim Antalya Havalimanının 1985 yılından itibaren uluslararası uçuşlara açılması, kentin tanıtım ve ulaşımı açısından önemlidir. 1982 yılında Antalya'da Akdeniz Üniversitesi'nin kurulması, 1983 yılında Turizm Teşvik

Kanunları ile yatırım ve dönüşümün sağlanması Antalya'da sadece turizm değil inşaat, ulaşım, iletişim, hizmet sektörlerinin de gelişmesini sağlamıştır (Işık & Zoğal, 2017: 87; Bal, 2019: 47).

1980 yılında 748.000 olan Antalya nüfusu, 1985 yılında 891.000; 1990 yılında 1.132.000'e ulaşmıştır (TÜİK, 2020). 1980-1985 yılları arasında yaklaşık 143.000 kişi artan Antalya nüfusunun bu artışını sadece doğumlarla açıklayabilmek mümkün değildir. Nitekim 1984 yılında Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde baş gösteren terör ve şiddet olayları, insan hakları ihlalleri sebebiyle çok sayıda insan batıya göç etmek zorunda kalmış, Antalya nüfusu da bu göçlerden beslenmiştir. Ayrıca Burdur, Isparta, Afyonkarahisar, Konya gibi şehirlerin Antalya'ya coğrafi yakınlığı, Antalya'nın turizm temelli istihdam potansiyeli birçok insanın bu bölgeye göç etmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur (Bal, 2019: 48). Dolayısıyla Antalya'nın kentleşmesi ve nüfusunun artmasında temel belirleyici faktör göçlerdir. 1990-2000 yılları arasında nüfus artış hızı en yüksek iller, Antalya, Şanlıurfa ve İstanbul olmuştur. 1950 yılında %96 olan Antalya doğumlarının payı, 1990 yılında %72'ye; 2000 yılında %58'e düşmüştür. Nitekim Antalya doğumlarının payı azalmasına rağmen nüfusun artışını iç göçlerle açıklayabilmek mümkündür (Özözen Kahraman, 2008: 169).

Antalya Nüfusunun Sosyal Özellikleri

Antalya, nüfusu 2000'li yıllardan itibaren hızla artan bir görünüme sahiptir. 1990'lı yıllardan itibaren hızla artan nüfus, merkezi idareyi zorlaştırmış, eğitim, sağlık, ulaşım başta olmak üzere kamu hizmetlerinin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi için 1993 yılında 504 numaralı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Antalya'nın da aralarında bulunduğu 7 il, "Büyükşehir" statüsüne kavuşmuştur (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 1993). Kanun ile idari yapı olarak nüfusu 1.000.000 ve üzeri olan yerleşim birimlerine Büyükşehir statüsü tanınmış ve Antalya merkezi Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez olmak üzere üç ilçeye ayrılmıştır. 2000 yılında Antalya nüfusu 1.430.539; 2010 yılında 1.978.333; 2019 yılında 2.511.700 kişiye ulaşarak Türkiye'nin en büyük 5. kenti olmuştur (TÜİK, 2020).

YILLAR	ANTALYA NÜFUSU	YILLAR	ANTALYA NÜFUSU
2000	1.430.539	2010	1.978.333
2001	1.480.282	2011	2.043.482
2002	1.529.110	2012	2.092.537
2003	1.578.367	2013	2.158.265
2004	1.629.338	2014	2.222.562
2005	1.681.656	2015	2.288.456
2006	1.735.239	2016	2.328.555
2007	1.789.295	2017	2.364.396
2008	1.859.275	2018	2.426.356
2009	1.919.729	2019	2.511.700

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi TÜİK (2020)

Antalya, nüfus artışı hızı 2017-2018 yılları arasında %25.9 olarak gerçekleşirken 2018-2019 yılları arasında %34.6 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında 75.882 yabancı nüfusa sahip Antalya ili (30.000 erkek+45.822 kadın) 2019 yılında 102643 yabancı (41957 erkek+60.686 kadın) nüfusa sahip olmuştur (TÜİK, 2020). Antalya'nın nüfus artışında hem doğumların hem de iç göç yoluyla göç alması etkili olmaktadır. Zira Antalya turizm kenti olmasının yanında yaşam için elverişli iklimi, yaşam standartları, temel altyapı hizmetleri ve yaşam kalitesinin birçok kente nispeten iyi durumda olması önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple yerli ve yabancı birçok insan daha iyi bir yaşam için Antalya'yı tercih etmektedir (Manavoğlu, 2009; Işıl & Zoğal, 2017: 80). 2000-2005 yıllarını kapsayan dönemde Antalya'da turizm göç sistemi oluşmuş, özellikle Rus kadınları ile yerel halktan erkeklerin evlilikleri ciddi bir artış göstermiştir (Özgür & Deniz, 2015: 115). Rus kadınlarla evliliklerin artması, Türkiye ve Rusya arasında geniş sosyal iletişim ağlarının kurulmasını, Rus kültürünü, eğitim kurumlarını, Rus dillerinin Antalya'da yayılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda Antalya, uluslararası göçle beslenen bir demografik görünüme kavuşmuştur (Özgür & Deniz, 2020:1).

Antalya, salt deniz ve güneş turizmi olmasının yanında kongre, eğitim, doğa, sağlık, kültür, fuar turizmi bakımından söz sahibi bir kenttir (Örs, 2005: 207; Çimrin,

2007; Akış, 2007: 15; Özgür & Deniz, 2015: 115; Yenigün Dilek ve Özbal, 2015: 14, 15). Antalya turistik tesis ve otel bakımından oldukça gelişmiş ve modern bir görünüme sahiptir. Özellikle yılın 8-9 ayı boyunca denize girebilmenin, güneşlenebilmenin mümkün olması, yabancılar için mülk edinebilme ve yasal hakların kullanımı konusunda şeffaflık, kültürel ve tüketim alışkanlıkları bakımından yabancıların ihtiyaçlarına yönelik alışveriş merkezlerinin bulunması Antalya'yı ön plana çıkarmaktadır (Doğaner, 1998: 50; Südaş ve Mutluer, 2005; Südaş, 2014: 122). 2015 yılında Antalya'ya 11 milyondan fazla turist gelmiş olup, bu rakam 2015 senesinde Türkiye'ye gelen turistlerin %49'una tekabül etmektedir (Işık & Zoğal, 2017: 91, 92). Deniz ve Özgür'e (2015) göre Türkiye-Rusya arasında 2000'lerden bu yana Antalya kenti temel alınarak bir turizm göçü gerçekleşmektedir. Buna göre ilk olarak Antalya'ya turist olarak gezmek, görmek, eğlenmek amacıyla gelen Rus turistlerin zamanla Antalya'ya yerleşme kararı alması, Türk erkeklerle evlilikleri akabinde Antalya'ya göç ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. "1985-2015 arasında %257 oranında artarak, İstanbul, Ankara, İzmir, Tekirdağ, Kocaeli ve Bursa gibi kentleşmenin yoğun olduğu illeri geride bırakmıştır. Bu hızlı nüfus artışı, Antalya'ya yönelik yoğun bir göçü de beraberinde getirmiştir." (Işık & Zoğal, 2017: 91).

2019 yılında Antalya'nın iller Arası Aldığı Göç Bilgileri

Göç Alınan İl	Nüfus	Göç Alınan İl	Nüfus
Adana	1.507	Diyarbakır	1.160
Adıyaman	517	Düzce	172
Afyonkarahisar	1.497	Edirne	174
Ağrı	229	Elâzığ	314
Aksaray	387	Erzincan	234
Amasya	172	Erzurum	355
Ankara	5.462	Eskişehir	1.119
Ardahan	51	Gaziantep	1.302
Artvin	99	Giresun	230
Aydın	1.208	Gümüşhane	510
Balıkesir	665	Hakkâri	168

Bartın	88	Hatay	1.582
Batman	534	İğdır	99
Bayburt	92	Isparta	3.279
Bilecik	174	İstanbul	10.833
Bingöl	151	İzmir	3.468
Bitlis	164	Kahramanmaraş	852
Bolu	190	Karabük	195
Burdur	2.962	Karaman	651
Bursa	1.313	Kars	126
Çanakkale	420	Kastamonu	222
Çankırı	152	Kayseri	889
Çorum	306	Kilis	110
Denizli	1.535	Kırıkkale	231
Kocaeli	952	Kırklareli	145
Konya	3.162	Kırşehir	280
Kütahya	645	Muğla	2.102
Malatya	424	Muş	164
Manisa	890	Nevşehir	332
Mardin	559	Niğde	233
Mersin	1.891	Ordu	399
Rize	181	Osmaniye	473
Sakarya	382	Sivas	547
Samsun	585	Tekirdağ	389
Şanlıurfa	1.782	Tokat	320
Siirt	139	Trabzon	411
Sinop	96	Tunceli	91

Şırnak	402	Uşak	496
Van	1.071	Yozgat	307
Yalova	156	Zonguldak	338

Kaynak: İllere Göre Aldığı Göç, TÜİK, 2020

TÜİK verilerine göre, Antalya'nın İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerden çok sayıda göç aldığı anlaşılmakla birlikte, Isparta, Burdur, Konya, Afyonkarahisar, Muğla, Denizli, Mersin gibi çevre illerden göç aldığı görülmektedir. Ayrıca Antalya'nın Van, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Hatay, Adana gibi kentlerden yoğun göç aldığı anlaşılmaktadır. 2019 yılı içinde İstanbul, Ankara ve İzmir'den göçle gelen nüfus yaklaşık 20.000 civarındadır. Antalya'ya en az göçle nüfus yollayan il 51 kişi ile Ardahan olurken 10.833 kişi yollayarak Antalya'ya en çok göç veren il İstanbul olmuştur.

2019 yılı Antalya Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı

	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus
0-14	184.051	173.642
15-64	887.106	958.810
64+	98.841	114.337
Toplam	1.169.998	1.246.789

Kaynak: Yaş Grubu Cinsiyet, TÜİK, 2020

2019 yılında 0-14 yaş arası nüfus, 184.051, çalışma çağı olarak ifade edilen 15-64 yaş arası nüfus 887.106, 64 yaş ve üzeri 98.841 erkek nüfus tespit edilirken, 0-14 yaş kız çocuğu nüfus 173.642; 15-64 yaş 958.810 kişi ve 64 yaş ve üzeri 114.337 kadın nüfus tespit edilmiştir. Antalya'nın oldukça genç bir nüfusa sahip olmakla birlikte okul çağında yaklaşık 360.000 bireyinin olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Uluslararası Çalışma Örgütü kriterlerine göre 15-64 yaş arası nüfus çalışma çağı nüfusu olarak ifade edilmektedir ki Antalya'da yaklaşık 1.850.000 bireyin çalışma çağında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Antalya'da genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olduğu düşünülmekle beraber 64 yaş ve üzeri nüfusun sayısal olarak az olduğu anlaşılmaktadır. Nüfusun %12' si yaşlıyken %35'i genç nüfustur.

Nüfusun Eğitim Düzeyi

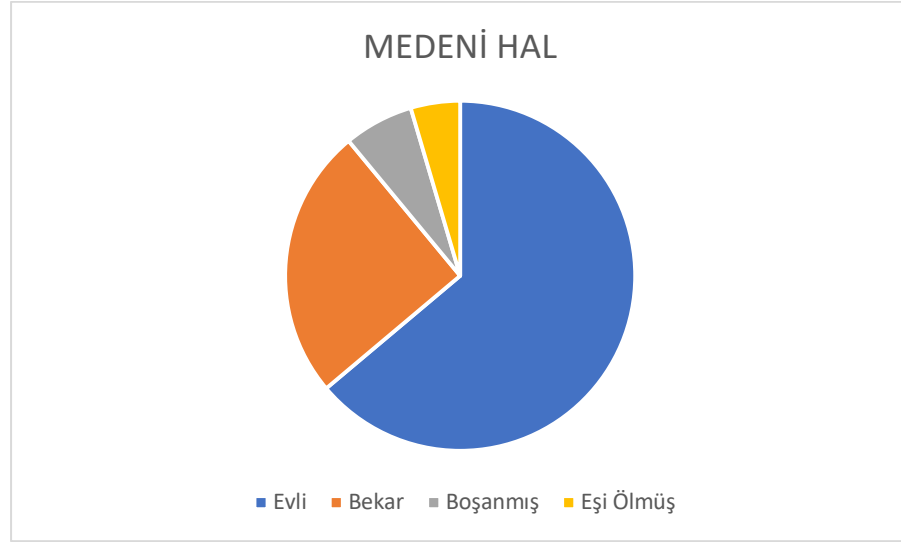

Kaynak: Eğitim Düzeyi, TÜİK 2019

2019 verilerine göre, 25.506 kişinin eğitim durumu bilinmezken, 19.840 kişi okuryazar değildir. Okuma yazması olan fakat eğitim almamış kişi sayısı 205,405 olarak kaydedilirken 527.321 kişi ilköğretim mezunu, 251.000 kişi ortaokul mezunu, 266.000 kişi ise ilköğretim mezunudur. 466.000 Lise mezunu, 317.000 kişi Lisans bölümü mezunu, 32.000 kişi ise Yüksek Lisans mezunudur. 3.797 kişi de doktora mezunu olarak hesaplanmıştır. Yani nüfusun %16'sı üniversite ve üstü mezunuyken %71'i ilköğretim, ortaokul ve lise mezunudur. Nitekim Antalya, coğrafî konumu, tanınırlığı ve eğitim standartları bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır. Antalya, Akdeniz Üniversitesi, AKEV Üniversitesi, Antalya Bilim Üniversitesi, Alanya Alâeddin Keykubat Üniversitesi, Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi olmak üzere toplam 5 üniversiteye sahip bir kenttir (Yenigün Dilek & Özbal, 2015: 28). Yurt dışı öğrenci değişim programları, öğretim üyeleri değişim programları ile Antalya birçok misafire ev sahipliği yapmaktadır.

Nüfusun Medeni Hali

Kaynak: Medeni Hal. TÜİK 2020

Verilere göre 2019 yılı itibariyle Antalya'da 1.200.560 evli varken, 742.279 bekâr, 120.989 boşanmış, 85.753 eşi ölmüş kimse bulunmaktadır. Yaklaşık olarak medeni hali evli olanlar nüfusun %50'sine tekabül ederken bekâr olanlar %30 civarında yer almaktadır.

İllere Göre İlk Evlenme Yaşı 2015-2019

	2015		2016		2017		2018		2019	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
Antalya	28	24,8	28,1	24,9	28,3	25,3	28,5	25,4	28,5	25,5
Türkiye	27,5	24,4	27,6	24,5	27,0	24,6	27,8	24,8	27,9	25,0

Kaynak: İlk evlenme yaşı, sayı 33772, TÜİK 2020

Antalya'da 2015 yılından 2019 yılına kadar ilk evlenme yaşı Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Hem erkek hem de kadın nüfusunun ilk evlenme yaşlarının kademeli olarak geciktiği görülmektedir. Bu durumun sosyolojik, kültürel, ekonomik sebepleri bulunmaktadır. Zira ekonomik kaygılar, işsizlik, yüksek enflasyon, hayat pahalılığı gibi faktörler bireylerin yaşamını büyük ölçüde

etkilemekte, bireylerin tercihlerini, yaşam biçimlerini etkileyebilmektedir. Bununla birlikte son 10 yılda moda haline gelen 1+1 apart daireler, bireyleri büyük ölçüde tek kişilik yaşam pratiklerine yönlendirmekte aile dışında alternatif yaşam biçimlerini yaygın hale getirmektedir. Dolayısıyla evlilik yaşları uzayabilmekte ve farklılık gösterebilmektedir.

İllere Göre Kaba Boşanma Hızı 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
ANTALYA	2,75	2,46	2,51	2,72	2,88
TÜRKİYE	1,69	1,59	1,60	1,76	1,88

Kaynak: İstatistiklerle Kadın- 2019, Sayı 33772, TÜİK 2020

Antalya’da 2015 yılından 2019 yılına kadar boşanma hızı Türkiye ortalamalarının üzerinde olduğu görülmektedir.2015 yılında bir puandan fazla olan boşanma hızı farkı, 2016 yılında azalma gösterirken 2017 yılı itibariyle tekrar yükselişe geçmiştir. Son 5 yıl içerisinde Antalya boşanma ortalamalarının Türkiye üzerinde olması dikkat çekicidir. Bu durumun Antalya’nın dinamik değişen ve dönüşen toplumsal yapısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Çünkü Antalya, farklı etnik, farklı kültür ve inançtan heterojen bir nüfusu içerisinde barındırmaktadır.

Antalya’da Cinsiyete Göre Doğuşta Beklenen Yaşam Süreleri

	ANTALYA	TOPLAM	ERKEK	KADIN
2013		79,3	76,6	82,1
2013-2014		79,2	76,6	82,0
2015-2017		79,3	76,7	82,1

Kaynak: Doğuşta Beklenen Yaşam Süreleri, sayı 33772, TÜİK 2020

Sonuç

Antalya, antik çağdan günümüze sahip olduğu stratejik jeopolitik konumu, tarım ve hayvancılık için elverişli iklimi ve yeryüzü şekilleri, su kaynakları, yaşam koşulları açısından cezbedici özelliklere sahip olmuştur. Tarihsel bağlamda

Hititlerden, Lidyalılara, Bergama Krallığından Romalılara, Bizans'tan Selçuklu ve Osmanlı Uygarlıklarına kadar farklı etnik ve dinsel unsurlara ev sahipliği yapmış olan Antalya şehri, Doğu'sundan Batı'sına kadar zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahip olmuştur.

Göçler Çağı olarak bilinen On Dokuzuncu yüzyılda yaşanan siyasi ve ekonomik gelişmeler sebebiyle farklı etnisite, dil, inanca sahip çok sayıda göç alan Antalya şehri, Mısır, Mora, Girit, Kırım ve Kafkasya Bölgelerinden göç alarak toplumsal yapısı büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır. Bu durum yeni modern (ulus) devlet inşa süreci sonrası nüfus mübadelesi ile tekrar değişikliğe uğramıştır. Nüfus verilerine 1927 yılı nüfus sayımı ile ulaşılan Antalya'da takriben 200.000 civarında olan nüfusun büyük bir bölümü kırsalda yaşamaktayken 1940'lı yıllardan itibaren kentteki altyapı ve fiziki çalışmalar, fabrika ve sanayi tesislerinin açılması, 1950'li yılların sonlarına doğru turistik tesislerin ve havalimanının inşa edilmesi ekonomik ve sosyal motivasyonlu olarak kent merkezine göç hareketliliğini tetiklemiştir. Antalya'daki kent nüfusu 1950'li yıllardan itibaren sürekli artmış, 1970'li yıllarda Turizm teşvik projeleri, 1980'li yıllarda Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki terör ve şiddet eylemleri sebebiyle göçlerin karakteristikleri değişmiştir. 1993 yılında Büyükşehir statüsüne kavuşan Antalya'da deniz, kayak, kültür, eğitim, doğa ve sağlık başta olmak üzere uluslararası turizm büyük gelişme kaydetmiştir. Aşırı nüfus yığılmasından dolayı konut ihtiyacının kamu ve özel sektör tarafından karşılanamaması çarpık kentleşme ve gecekondulaşma sorunlarına yol açmıştır.

2000'li yıllardan itibaren nüfusu sürekli artmaya devam eden Antalya'nın 2020 nüfus kayıtları verileri incelendiğinde yaklaşık 2.500.000 nüfusa sahip şehrin başta Burdur, Isparta, Muğla, Mersin gibi komşu illerden oldukça fazla göç aldığı, ayrıca Antalya'ya göç veren en büyük şehrin sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir şehirleri olduğu anlaşılmaktadır. Şanlıurfa, Adana, Kayseri, Diyarbakır ve Van şehirlerinden de Antalya'ya yoğun bir göç akışının olduğu anlaşılmaktadır. TÜİK 2020 verilerine göre nüfusunun %16'sı üniversite mezunu olan Antalya'da nüfusun %71'inin Lise, Ortaokul ve İlkokul mezunu olduğu anlaşılmıştır. Nüfusun %12'si yaşlı nüfusken, %35'i genç nüfus, %53'ü ise orta yaş grubunda yer almaktadır. Çalışabilecek yaşta dinamik bir nüfusa sahip Antalya'da nüfusun %50'sinin medeni hali evliyken %30'u bekar, %12'si boşanmıştır. İlk evlenme yaşı 2015-2019 yılları arasında hem erkek hem de kadınlarda Türkiye ortalamasının üzerinde olması oldukça dikkat çekicidir.

Aynı şekilde 2015-2019 yılları arasında kaba boşanma hızları bakımından Antalya'daki boşanma oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu

görülmektedir. TÜİK (2020) verilerine göre Antalya nüfusunda ilk beşi oluşturan milletler; 16.724 Rusya vatandaşı, 9.778 İran vatandaşı, 9.224 Almanya, 9.077, Kazakistan Vatandaşı, 7.916 Kırgızistan vatandaşı Antalya’da ikamet etmektedir. Antalya’nın turizme odaklı gelişen sanayisi ve hizmet sektörü, Antalya’nın sahip olduğu sosyal, kültürel ve ekonomik imkânlar, doğal ve kültürel zenginliği cezbediciliği birçok insanın yaşamak, iş bulmak, çalışmak gibi farklı sebeplerle Antalya’ya göç etmesini sağlayabilmektedir. Antalya, genç, dinamik bir nüfusa sahiptir. Bu nüfusun işgücü potansiyelinin değerlendirilmesine ve Antalya’da sadece hizmet sektörü odaklı değil sanayi ve üretim odaklı yatırımlara ihtiyaç vardır.

Kaynakça

- Ak, M. (2014). Antalya’da İdari Yapı ve Nüfus. *Adalya*, 17, 311-350.
- Ak, M. (2018). Teke adı ve yöresi üzerine. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 1019-1040.
- Akış, A. (2007). Alanya’da turizm ve turizmin Alanya ekonomisine etkisi. Selçuk Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 15-32.
- Armağan, A. L. (2004). XVI. yüzyıl’da Antalya’da Dini-Sosyal Yapılar ve Şehrin Demografik Durumu Üzerine Bir Araştırma. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 23(36), 11-34.
- Atık, M. ve diğer., (2006). Turizm ve Doğa Koruma Güney Antalya Bölgesi: Gelişme ve Sonuçları, *Akdeniz Üniv. Ziraat Fakültesi Dergisi*. 19(2), 165-177.
- Aygül H. H. & Demir E. (2020). Türkiye iş gücü piyasasının yeni aktörleri Suriyeli işçiler (Antalya Büyükşehir Belediyesi Toptancı Hal Kompleksi). M. Çakır & F. Kahraman (Ed.). *Sosyal problemler sosyolojisi: Teoriden uygulamaya sosyal problemler üzerine tartışmalar* içinde (s. 128-161). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bal, H. (2019). Antalya’nın Tarihsel–Toplumsal-Kentsel Analizi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri*, 5(8), 31-61.
- Bowen, Gleen A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu (1993). No 504, 21693, T.C. Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.504.pdf>, Erişim. 15.08.2021.
- Cantay, G. (2002). Anadolu Türk beylikleri sanatı. H.C. Güzel vd., (Ed.), *Türkler*, içinde (s.15-29), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Castelli, F. (2018). Drivers of migration: Why do people move? *International Society of Travel Medicine*, 25(1), 1-7.
- Castles, S. & Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı, modern dünyada uluslararası göç hareketleri* (B.U. Bal & İ. Akbulut, Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çimrin, H. (2007). Bir zamanlar Antalya, tarih, gözlem ve anılar Cilt 1, Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yay.

Demir, E. (2021). Çalıkuşu romanı: Cumhuriyet dönemi öğretmen kadın kimliği inşasının toplumsal cinsiyet normları bağlamında yorumlanması. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 317-340.

Demir, E. (2022). Göç sosyolojisi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3(2), 131-138. <https://doi.org/10.54990/okufed.1000921>.

Deniz, A., & Özgür, E. M. (2015). Rus kadınların emek göçü: Antalya örneği. L. Körükmez & İ. Südaş (Der.), *Göçler Ülkesi içinde* (s. 115-133). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Deniz, A., & Özgür, E. M. (2020). Mixed marriage and transnational marriage migration in the grip of political economy: Russian-Turkish Case. *Turkish Studies*, 1-25.

Dinç, G. (2012). Cumhuriyet'in İlk Nüfus Sayımına Göre Antalya'nın Demografik Yapısı. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, (12), 65-87.

Dinç, G. (2017). The Social and Economic Status of the Rum (Greeks) of Antalya in the First Half of the 19th Century. *ADALYA*, 20, 449-490.

Doğaner, S. (1998). Türkiye kıyı kullanımında turizm olgusu. *Türk Coğrafya Dergisi*, (33), 25-52.

Doğan, İ., (2012). *Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğan, İ., (2018). *Göç ve kültür*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.

Eroğlu, H. (2003). Şehzade Sancağı Antalya, Son Bin Yılda Antalya Sempozyumu, (18-19 Aralık 2003), Antalya.

Geray, C. (1968). Gecekondu sorununa toplu bir bakış. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(2), 12-14.

Işık Ş., & V. Zoğal, (2017). Turizm Kentleşmesi Kavramı (Antalya Örneği). *Ege Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 26(2), 71-94.

İpek, N. (2005). Yunanistan'ın nüfus siyaseti ve Mora'dan Batı Trakya'ya Kadar Türkler. M. Kahramanyol (Ed.). *Yakın tarihimizde Türklere karşı işlenen katliam ve sürgünler içinde* (s.95-107). Ankara: Ekip Grafik Yayınları.

Kapan, K. (2018). Turizm faaliyetlerinin şehirselleşmeye etkileri: Antalya örneği (Doctoral dissertation, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Karaca, B. (2002). XV. ve XVI. yüzyıllarda Teke Sancağı (Vol. 38). Fakülte Kitabevi.

Karpat, K. H. (2002). *Studies on Ottoman social and political history: Selected articles and essays*. Boston: Brill Publishing.

Keleş, R. (1976). Kentbilim ilkeleri. Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.

- Keleş, R. (2014). *100 soruda Türkiye’de kentleşme konut ve gecekondular*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Manavoğlu, E. (2007). Şehir planlama ve tasarımında su kaynaklarının önemi Antalya-Konyaaltı örneği. *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, 3(4), 119-130.
- Manavoğlu, E. (2009). Antalya Kenti’nin Geçmişten Günümüze Mekânsal Gelişimi ve Planlama Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Planlama Dergisi*, 46 (2),19-30.
- Menekşe, M. (2020). Mora Müslümanlarının hazin hikâyesi: İsyan, zorunlu göç ve iskân (1821-1832) sürecine genel bir bakış. *Journal of History School*, (45), 784-832.
- Örs, H., (2005). Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 204-210.
- Özdemir, M. (2017). 14-17. Yüzyıllar arasında Anadolu’ya Gelen Türk Göçleri ve Anadolu’nun Doğusunda Meydana Gelen Demografik Değişmeler, *Akra Uluslararası Kültür Sanat Edebiyat ve Eğitim Bilimleri Dergisi 2017*, 5(12), 51-76.
- Özözen Kahraman, S. (2008). Göç gecekondulaşma ve entegrasyon: Antalya Örneği, TÜCAUM 16-17 Ekim 2008 <http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/>, Erişim: 24.10.2021.
- Südaş, İ. & Mutluer, M. (2005). Yabancıların Türkiye’de mülk edinimi: Coğrafi bir yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14(1-2), 45-55.
- Südaş, İ. (2014). Biz turist istedik insanlar geldi. A. Kaya (Ed.), *Farklılıkların Birlikteliği- Türkiye ve Avrupa’da Bir arada Yaşama Tartışmaları*, içinde (s. 121-150). İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları
- Yağcı, Ö. (2009), Antalya Tarihi Kent Merkezi Gelişim Süreci, *Planlama Dergisi*, 46(2), 31-49.
- Yenigün Dilek, P. & Özbal, Y. (2015), Bölgesel Kalkınma Dinamikleri: Antalya Modeli ve 2023 Senaryoları Projesi, <http://www.turkonfed.org/Files/ContentFile/urun-tuzagini-asabilen-antalya-icin-2023-senaryolari.pdf>, İstanbul, Dijital Matbaacılık, Erişim: 25.12.2021
- TÜİK, (2020). http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1595 Erişim tarihi: 26.12.2021.
- TÜİK, (2015). Yıllara Göre Nüfus, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 25.12.2021.
- TÜİK, (2020). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri, Eğitimi Düzeyi, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 26.12.2021
- TÜİK, (2020). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri, Medeni Hal, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 26.12.2021.

TÜİK, (2020), Nüfus, Demografi, Konut, Toplumsal Yapı, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>, Erişim Tarihi: 20.10.2021

TÜİK, (2020), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri, TÜİK yay. No: 2976, Ankara.

TÜİK, (2020), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri, İllere Göre Aldığı Göç, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 26.12.2021.

TÜİK, (2020), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Göç İstatistikleri, Yaş Grubu Cinsiyet, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 26.12.2021.